

LEDER Fund og Fortidsminder

Fredet tuegrav i skov. Fortidsmindet er kun ca. 3 meter i diameter og ca. 30 cm i højden. Den er én af de fortidsminder i skov, som meget let overses. Foto: Nicolai Garhøj Larsen.

Som museumsansatte og arkæologer er det en af vores vigtigste opgaver at beskytte fortidsminder og oldsager mod ødelæggelse. Hvis det ikke er muligt, forsøger vi at trække mest mulig viden om fortiden ud af dem. Sidstnævnte kalder vi udgravninger og undersøgelser. Men arkæologi er destruktiv; når vi undersøger ting, så bliver de i en eller anden grad beskadiget. Stolpehuller og andre anlæg bliver ødelagt for altid, og genstande bliver fjernet fra deres sammenhæng. Selvom vi er blevet bedre til at dokumentere alting, viser det sig altid senere hen, at vi ikke har fået det hele med, eller at vi skulle have gemt nogle andre ting end dem, vi troede skulle gemmes. Det er arkæologiens historie fyldt med eksempler på. De uodgravede og uforstyrrede fortidsminder er en genbank af uvurderlige oplysninger, som vi giver videre til generationerne efter os. De vil næppe takke os, hvis vi tømmer genbanken, bare fordi vi kan.

Det er med kulturarven og eftertiden *in mente*, at vi museumsinspektører her på Fyn har valgt at fraråde detektorafsøgning i skove og på uopdyrket land. De oldsager og fortidsminder, som ligger i skove og udenfor rækkevidde af moderne landbrugsredskaber, er ikke

direkte truede af ødelæggelse. Mange detektorførere er dygtige og samvittighedsfulde, men selv disse kan uforvarende komme til at grave ned i uforstyrrede fortidsminder, når muldlaget er tyndt, hvilket muldlaget ofte er i skove. Derudover er skove ofte fyldt med uregistrerede fortidsminder, for eksempel høje, fladmarksgravpladser og nedlagte middelalderbebyggelser. Selvom vi i Danmark har en århundredlang tradition for at have styr på vores mange fortidsminder, så ved vi, at vores viden ikke er komplet. Af naturlige årsager er det svært at få øje på fortidsminder, der er dækket af gammel skov og krat, og derfor gemmer der sig ting i skovene, som ville have været registreret, hvis de lå i åbent land.

Ét uheldigt spadestik, og man kan komme til at ødelægge skrøbeligt materiale såsom ben, træ eller knogler for evigt. Eller man kan bryde årtusinders sterilt miljø og blotte oldsagen for luft og fugt, så den eroderer bort i løbet af kort tid. Når sådanne uheld sker i områder, der ikke er truede, er det tragisk. Tragisk, fordi oldsagen uden det velmente spadestik ville have ligget bevaret til eftertiden. Vi kan som arkæologer og museumsinspektører ikke aktivt sanktionere

sådan uoprettelig ødelæggelse, og derfor har vi valgt at komme med denne udmelding.

Udmeldingen er ikke et forbud. Det kan vi ikke udstede. Det er en opfordring til de fynske kommuner og andre offentlige instanser om at stoppe med at give tilladelser til at gå med detektor på arealer, der *ikke* er truede. Tidligere har det mange steder været praksis, at kommunerne enten selv gav tilladelse eller udbad sig en skriftlig bekræftelse fra museet om et samarbejde med detektorføreren. Vi så gerne, at man stoppede med begge dele – For kulturarvens og vores efterkommeres skyld.

Derimod er vi store tilhængere af brugen af detektor på dyrket land. Fortidsminder og genstande på markerne er konstant under trussel fra intensivt landbrug. Her er det en gave, at vi kan få reddet så meget information om fortiden, som det er muligt. Spidsvinklede overskrifter og clickbait har mudret den offentlige debat om vores udmelding. Så lad os sige det helt klart: Vi værdsætter detektorførernes arbejde højt og har ingen planer om at ville forbyde detektorarkæologien.

Allan Dørup Knudsen,
museumsinspektør,
Svendborg Museum
adk@svendborgmuseum.dk

Malene Refshauge Beck,
museumsinspektør,
Østfyns Museer
mrb@ostfynsfuseer.dk

Mogens Bo Henriksen,
museumsinspektør,
Odense Bys Museer
mbhe@odense.dk

Nicolai Garhøj Larsen,
museumsinspektør,
Øhavsmuseet
ngl@ohavsmuseet.dk

Sigurd Arve Baslund Bohr,
museumsinspektør,
Langelands Museum
siarba@langelandkommune.dk